

1 ופירושו, שדברים שאין בני אדם עומדין עליהם – על בוריים,
2 לאומרים כהלכתם, אלא אם כן נבשלים בהן ואומרים אותם כמה
3 פעמים בשיבוש, ואז נותנים ליבם לעמוד על השמועה ולאומרה
4 כהלכתה, שהם טעמי דינים המוסתרים ואינם גלויים לעין כל אדם,
5 הם ישנן תחת ידי, שאתה בקי בהם, ולכן קצין תחתיה לגו ותלמודו
6 חכמה, ותשובתו נאמרה בפסוק הבא (ישעיה ג ז) 'ישא כיום ההוא
7 לאמר לא אהיה חובש וגו' ובבית אן לחם ואין שמלה, ודורשים,
8 שאין 'ישא' אלא לשון שבועה, וכן הוא אומר (שמות כ ז) 'לא תשא
9 את שם ה' אלהיך לשווא' דהיינו בשבועה, שהמשיב נשבע להם 'לא
10 אהיה חובש', כלומר, לא אהיה מחובשי עצמן – איני רגיל להיות
11 מהיושבים בבית המדרש ללמוד תורה, וממילא 'ובבית אן לחם
12 ואין שמלה', כלומר שאין בדי – שלא שנית לא מקרא ולא משנה
13 ולא גמרא. ומבואר, שכשהיו אנשי ירושלים מבקשים מאחד מהם
14 שילמדם תורה, היה משיבם את האמת שלא הורגל ללמוד, ונמצא
15 שאף בעת חורבנה של ירושלים לא פסקו ממנה אנשי אמנה דהיינו
16 אנשים דוברי אמת.

17 אגב שהובאו דברי רב קטינא להקשות מהם על דברי רבא, מפסיקה
18 הגמרא ומקשה על דברי רב קטינא: ופמאי – ומנין לנו שאנשים
19 דוברי אמת היו ולכן היו אומרים שלא הורגלו ללמוד, דילמא שאני
20 ה'תם – הרי יתכן ששונה הדבר באופן זה, שעל כרחו היה צריך
21 להשיב את האמת שלא למד, משום דאי אמר להו גמירנא – שאם
22 ישיב להם שלמד את טעמי התורה, אמרו ליה אימא לן – היו
23 שואלים אותו ואומרים לו, אמור לנו אותם.
24 מתרצת הגמרא: אילו לא היה דובר אמת, הוה ליה למימר גמר
25 ושבח – היה לו לומר שלמד ושכח, ופמאי – מדוע היה אומר להם לא
26 אהיה חובש, שמשמע שאומר שלא הורגל ללמוד כלל, אלא ודאי
27 משום שהודה על האמת שלא יגע בתורה כלל, ומוכח שהיו
28 בירושלים דוברי אמת.

29 הגמרא חוזרת לתרץ קושיית מדברי רב קטינא על דברי רבא: לא
30 קשיא, פמא בפסוקים אלו שמוכח שהיו דוברי אמת, מדובר פדברי
31 תורה, שבהם היו נאמנים ולא היו מתהללים במה שלא למדו, וכאן
32 – רבא שאמר שפסקו מירושלים דוברי אמת ולכן נחרבה, דבר
33 במשא ומתן, שכאשר נשאו ונתנו בסחורה, לא היו נאמנים לומר את
34 האמת.

משנה

35 לאחר שנתבאר במשנה הקודמת שמותר להציל מן הדליקה בשבת
36 מזון שלש סעודות, המשנה כאן מבארת אופנים שבהם מותר להציל
37 הרבה סעודות יחד: מצילין – מותר להציל מן הדליקה בשבת כל
38 מלא כפרות לחם, ואף על פי שיש בו מזון המספיק גם למאה
39 סעודות, וכן מותר להציל עיגול של דבילה – תאנים הדרוסות יחד,
40 אף שהוא גדול ויש בו הרבה סעודות, וכן חבית של יין המספיקה
41 להרבה סעודות. ואומר – ומותר לבעל הבית לומר לאחרים בואו
42 והצילו לכם מן המזון, ובכך מפקיר את האוכלים והמשקים לכל
43 הרוצה לזכות בהם, ויכול כל אחד להציל כשיעור המזון הנצרך לו
44 לאותה שבת, או בכלי אחד גדול המחזיק הרבה מזון. ואם היו
45 האחרים שהצילו פיקחין – נבונים, עושין עמו חשבון אחר השבת
46 ליטול שכר על מעשה ההצלה כפועלים.

47 המשנה מביאה מחלוקת לאיזה מקום מותר להציל את המזון.
48 שואלת המשנה: להיכן מצילין אותן – את מזונות אלו. משיבה
49 המשנה: להצר המעורבת – שעשו בה עירובי חצירות, שרק בה
50 מותר לטלטל. כן בתרא אומר, אף לחצר שאינה מעורבת התירו
51 להציל את המזון לכבוד שבת, ובלבד שהחצר מוקפת מחיצות.
52 דברים נוספים שמותר להציל מן הדליקה לחצר: ולשם – לחצר
53 המעורבת, ולכן בתירא אף לשאינה מעורבת, מוציא כל בלי

54 תשמישו הנצרכים לו לאותו יום, כגון כוסות וכדי שתיה.
55 וכן לובש – מותר לו ללבוש כל מה שיכול ללבוש מבגדיו, ועומף
56 כל מה שיכול לעמוף – ומתעטף בכל מה שיכול להתעטף מבגדיו
57 ומצעיו, ומצילם מן הדליקה.

58 דעה החולקת לגבי הצלת בגדים: רבי יוסי אומר, מותר ללבוש כדי
59 להציל מן הדליקה רק שמונה עשר בלים – בגדים מסוימים, שהדרך
60 ללבושם בחול יחד, אבל לא יותר מכך. וכן אסור לפושטם בחוץ,
61 ולחזור וללבוש בגדים אחרים ולהצילם.

62 הדין בהוצאת בגדים נוספים להצילם לדעת תנא קמא: לאחר שלבש
63 את הבגדים והוציאם לחוץ, פושטם ונכנס וחוזר ולובש בגדים
64 אחרים ומוציא לחוץ כדי להצילם מן הדליקה.
65 דבר נוסף שמותר בהצלת בגדים: ואומר – מותר לבעל הבית לומר
66 לאחרים, בואו והצילו עמי את בגדי מן הדליקה.

גמרא

67 שנינו במשנה: מצילין סל מלא ככרות אף על פי שיש בו מאה
68 סעודות. מקשה הגמרא: כיצד שנינו כאן שמותר להציל בסל אף מזון
69 למאה סעודות, והא תנא ליה רישא – והרי שנינו במשנה הקודמת
70 (לעיל קיז), מצילים מן הדליקה מזון שלש סעודות, ומשמע ותו לא –
71 ולא יותר.

72 מתרצת הגמרא: אמר רב הונא, לא קשיא, פמא – במשנתנו מדובר
73 בפמא להציל סל אחד מלא ככרות, שאינו טורח אלא כדי להצילם,
74 ומצילם בבת אחת, ולכן אין הבדל בין מציל מעט למציל הרבה. וכאן
75 – במשנה הקודמת מדובר בפמא לקפל – לאסוף את המזון בהרבה
76 סלים, שצריך לטרוח ולהוציא חלק מהם ולחזור ולהוציא האחרים,
77 ואם נתיר לו לעשות כן, יש חשש שמתוך שהוא בהול להציל את
78 ממונו ישכח ויבוא לכבות את הדליקה. ולכן כאשר פמא להציל הכל
79 בסל אחד, מציל את כולו – כל המזון שיכול להציל, אך אם פמא
80 לקפל – לאסוף בסלים רבים, אינו מקפל אלא מזון שלש סעודות.
81 תירוצו אחר לקושי זה: רבי אבא בר יבדא אמר רב, אידי ואידי –
82 זו זו, כלומר בשתי המשניות, מדובר בפמא לקפל – לאסוף בכלים
83 רבים, ומכל מקום לא קשיא, פמא – במשנתנו מדובר שמציל את
84 המזון לאותה חצר שנפלה בה הדליקה, ולכן מציל אף יותר משלש
85 סעודות, וכאן – במשנה הקודמת מדובר במציל את המזון לחצר
86 אחרת, ולכן התירו רק עד שיעור של שלש סעודות ולא יותר.

87 הגמרא מסתפקת בקיפול באופן מסוים לפי התירוצו הראשון
88 שבקיפול אסור להציל יותר ממזון שלש סעודות: פמא – נסתפק רב
89 הונא פריה – נבנו דרב יהושע, באופן שפירש מילתו וקיפל – אסף
90 אוכלים והניח בטלית, וחזר וקיפל – אסף אוכלים והניח באותה
91 טלית, מאי – מה הדין, האם אופן זה פמא להציל דמי – דומה לבא
92 להציל בפעם אחת סל מלא ככרות, כיון שגם כאן יש רק כלי אחד
93 ומוציאם בפעם אחת, ולכן אף שטורח ואוסף מותר להציל אף יותר
94 משלש סעודות, או שאופן זה פמא לקפל דמי – דומה לאוסף הרבה
95 סלים ומוציאם בכמה פעמים, שהרי גם כאן טורח לאסוף את
96 האוכלים להניחם בטלית, ואסור להציל יותר ממזון שלש סעודות.

97 הגמרא פושטת את הספק: ממה דאמר רבא, על מה ששנינו
98 בברייתא לעיל (קכ) שאם נשברה לו חבית מלאה יין בראש גגו, מביא
99 כלי ומניח תחתיה לקבל את היין הנוטף ממנה, דאמריה – (שהטעה)
100 רב שייבי לרב חסדא ודרש בפניו, אמנם מותר להביא כלי להציל
101 היין מן החבית, ובלבד שלא יביא כלי שהוא מחזיק יין בשיעור של
102 יותר מהראוי לשלש סעודות, והודה רב חסדא לדין זה. ומבואר
103 מדברי רבא שזו טעות, ומותר להביא כלי להציל בו את היין מן
104 החבית, אף אם הוא מחזיק יין בשיעור של יותר מן הראוי לשלש
105 סעודות, ואף שהמשקה מטפטף לכלי מעט מעט, דומה לאוסף
106 אוכלים לכלי אחד בכמה פעמים, כיון שלהוציא בכלי אחד מותר

בכל אופן. **שְׁמַע מִיָּה** – מוכח מכך, שהמציל מן הדליקה בכלי אחד, אף אם אוסף את האוכלים כמה פעמים לתוך אותו כלי, מכל מקום כיון שמוציא בכלי אחד, **כָּבֵד לְהַצִּיל דָּמִי** – הרי הוא דומה לבא להציל בכלי אחד, וְשִׁפִּיר דָּמִי – ומותר להציל אף יותר ממזון שלש סעודות.

הגמרא מבארת מנין ידע רבא שזו טעות לומר שאסור לקלוט יין המטפס מן החבית בכלי המחזיק יותר משלש סעודות: **אָמַר לֵיהּ רַב נַחֲמָן בְּרַיְחָה לְרַבָּא, מֵאֵי טַעוּתָא** – מנין לך שטעות היא בידי רב שזיב. **אָמַר לֵיהּ רַבָּא, דְּקָתְנִי** – שהרי שנינו בהמשך הברייתא (שם) שעליה נאמרו הדברים, וְכִלְכֵּד שְׁלֵלָא יָבִיא בְּלִי אַחֵר וְיִקְלוֹט מִן הָאִיר אֶת קִלְמוֹ הֵיין הַנִּשְׁפָּר מִן הַחֲבִית, ולא יבא עוד בלי אחר וְיִצְרֶה אותו סמול לגג, ויאחזו בידו כך כדי שיווב היין הנשפך מן החבית על הגג מן הגג לכלי, ומשמע שדווקא בלי אחר הוא דלא – שאסור להביא לקבל בו את היין, שמא מתוך שיחור אחר הרבה כלים, ישכח ויביא כלי דרך רשות הרבים, **אָבֵל בְּהוּא מִנָּה בָּמָה דְּבָעֵי מִצִּיל** – באותו כלי יכול להציל כמה יין שירצה, ואף יותר מן הראוי לשלש סעודות.

שנינו במשנה: וְעֵינֹול שֶׁל דְּבִילָה בּו' ואומר לאחרים בואו והצילו לכם, ואם היו פיקחים עושים עמו חשבון אחר השבת. הגמרא מבינה בכונת המשנה, שאם היו בקיאים בדיני ממונות ויודעים שאוכל זה הפקר הוא, יכולים לזכות בו אף שבעליו הפקירוהו רק מחמת אונס. לפי זה מקשה הגמרא על לשון המשנה: חֲשֹׁבֹון מֵאֵי עֲבִידֶיהָ – מה שייך כאן לעשות חשבון, הלא מְהַפְּקִירָא קִלְכֹּב – האחרים שהצילו וכו' מן ההפקר במזון שהצילו, וממילא הוא שלהם, שהרי אמר להם בואו והצילו לכם, והמשנה היתה צריכה לומר, שאם היו פיקחים היו מצילים ולוקחים הכל לעצמם.

מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב חֲסִדָּא, מִדַּת חֲסִידוֹת שָׁנוּ פֶּאֶן כְּשֶׁאִמְרוּ שְׁעוּשִׁים עִמּוֹ חֲשֹׁבֹון לֵאחֲרֵי הַשֶּׁבֶת לִיטוֹל שֹׁכֵר עַל הַהֲצֵלָה, כְּלוֹמֵר שֶׁאִם הֵם חֲסִידִים שְׁמוּתִיתִים עַל שֶׁלֶּהֶם לִפְנֵים מִשּׁוֹרֵת הַדִּין, וְאִינֵם נוֹטְלִים לְעַצְמָם מִה שֶׁהֲצִילוּ אֵלָּא מִחֲזִירִים לְבַעֲלִים, מִכָּל מִקּוֹם אִם פִּיקָחִים הֵם יִגְבוּ שֹׁכֵר עַל עֲבוֹדָתָם כְּפוֹעִלִים.**

רבא מקשה על רב חסדא: **אָמַר רַבָּא, חֲסִידֵי אֲנִירָא דְשִׁבְתָּא שְׁקֵלִי** – וכי חסידים נוטלים שכר על מלאכה שעשו בשבת, הרי אם חסידים הם יש להם לוותר אף על השכר על מה שעשו בשבת.

רבא מתרץ את המשנה באופן אחר: **אֵלָּא אָמַר רַבָּא, הֲכָא בִירָא שְׁמִים עֲקָקִין** – כאן במשנתנו מדובר כשהמציל ירא שמים, אך אינו חסיד לוותר משלו, וְלֹא נִיחָא לֵיהּ דְּלִיתֵיהּ מֵאֲחֵרִים – וכיון שהוא ירא שמים אינו רוצה ליהנות משל אחרים בזכיה מהפקר, באופן שיודע שלא הפקירו השני מרצונו, ולכן הוא מחזיר לו את מה שהציל, וְכִנְהֵם נִמִּי לֹא נִיחָא לֵיהּ דְּלִיתֵיהּ – אך גם אינו רוצה לטרוח להציל עבור אחרים בחינם, ומה ששנינו במשנה שאם היו פיקחים עושים עמו חשבון, אין הכוונה שהיו פיקחים בדין ליטול את המגיע להם, שאם כן היתה אומרת שיעכבו את מה שהצילו לעצמם, וְהָכִי קָאָמַר – אלא כך כונת המשנה לומר, וְאִם הָיוּ יִירָא שְׁמִים אֵלּוּ פִּיקָחִין כְּלוֹמֵר בְּקִיָּאִים בַּהֲלָכוֹת שֶׁבֶת, דִּירְעֵי דְבִי הָאֵי גִּוּוּנָא – שיודעים שבאופן זה שמתחילים לא הצילו על דעת ליטול ממנו שכר, ולא התנה עמם שישלם להם, אלא זכו מן ההפקר, לֹא שֹׁכֵר שִׁבְתָּא הוּא – אין השכר על מלאכתם נחשב כשכר שבת, עוֹשִׂין עִמּוֹ חֲשֹׁבֹון לְאַחֵר הַשֶּׁבֶת לִיטוֹל שֹׁכֵרם.

שנינו במשנה: וְלִהְיֶין מִצִּילִין בּו' את המזון שהוציאו ואומר לאחרים בואו והצילו עמי את הבגדים.

מבררת הגמרא: **מֵאֵי שְׁנָא הֲכָא** – כמה שונה דין הצלת מזון, דְּקָתְנִי – ששנינו במשנה שיכול לומר לאחרים רק 'בואו והצילו לכם', דהיינו שיצילו לעצמם, וְמֵאֵי שְׁנָא הֲכָא – ובמה שונה דין הצלת בגדים, דְּקָתְנִי – ששנינו במשנה שיכול לומר לאחרים אף 'בואו והצילו עמי', דהיינו שיצילו עבורו.

משיבה הגמרא: **אָמַרִי** – אמרו בני הישיבה, לִנְבִי הצלת מְזוֹנוֹת קָתְנִי – שנינו 'בואו והצילו לכם', מִשּׁוּם דְּלֹא קָא חֲזוּ – שאינם ראוים לו לאותה שבת אֵלָּא בשיעור של מְזוֹן שֶׁלֶּשׁ סַעֲוֹדוֹת, ולכן אינו יכול

לבקש שיצילו עבורו יותר, וצריך לומר דווקא שיצילו לעצמם, **אָבֵל לִנְבִי הצלת לְבוּשִׁים קָתְנִי** – שנינו 'בואו והצילו עמי', מִשּׁוּם דְּקָתְנִי לֵיהּ לְבוּלִי יוֹמָא – שכל הלבושים ראויים לו לכל היום, על ידי שיפשטם בחוץ ויחזור וילבש ויוציא כל היום, ולכן יכול לומר לאחרים שיצילו את הבגדים עבורו.

הגמרא מביאה ברייתא המבארת את מחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי במשנה לגבי אופן הצלת בגדים מן הדליקה: **תָּנִי רַבִּנָּן בְּבִרְיָתָא, הַרְצָה לְהַצִּיל אֶת בִּגְדֵי הָרִבִּים מִן הַדְּלִיקָה בִּשְׁבֶּת, לִזְבֹּשׁ חֶלֶק מֵהֶם וּמוֹצִיא לְחוּץ, וּפּוֹשֵׁט אוֹתָם בְּחוּץ, וְחֹזֵר לִזְבֹּשׁ בִּגְדִים נוֹסְפִים וּמוֹצִיא לְחוּץ וּפּוֹשֵׁט אוֹתָם בְּחוּץ, וְכֵן יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד פַּעַמִּים רַבּוֹת, וְאִפְּלוּ כָּל הַיּוֹם כּוֹלֵל, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, מוֹתֵר לְלוֹבוֹשׁ וּלְהַצִּיל מִן הַדְּלִיקָה שְׁמֹנֶה עָשָׂר פְּלִים – בגדים מסוימים בלבד. וְאֵלּוּ הֵם הַשְּׁמֹנֶה עָשָׂר פְּלִים הַלֵּל: א. מְקַטְרוֹן – מעיל עליון שמתכסה בו על כל בגדיו. ב. אֲוִנְקָלִי – לבוש רחב. ג. וּפּוֹנְדָא – אזור חלול מעל לבגדיו. ד. קְלָבֹוס – בגד מלא במוכים של פֶּשֶׁתָן. ה. וְחִלּוֹק – כתונת שעל בשרו. ו. וְאִפְּלִיּוֹת – סדין שמתעטף בו כולו. ז. וּמַעֲפֹרֶת – בגד שעוטף בו את ראשו. ח.ט. וְשִׁנֵּי סַפְרָקִין – כמין אבנטים. י.א. וְשִׁנֵּי מַנְעָלִים. יב.יג. וְשִׁנֵּי אֲנַפְיָלוֹת – גרביים של צמר. יד.טו. וְשִׁנֵּי פֶרֶגָד – מכנסיים קצרים המגיעים עד הברך. טז. וְחִגּוֹר שְׁכָמָתָנִי, שחוגר בו על חלוקו מבפנים למעילו. זז. וְכוֹכַע שֶׁבְּרָאשׁוֹ. יח. וְסוֹדֵר שֶׁכּוֹרֵךְ בְּצִנּוֹאָרוֹ, וראשיו תלויים לפניו לקנח בו את פיו ועיניו.**

משנה

המשנה ממשיכה לבאר דיני הצלה מן הדליקה, ועתה היא מבארת כיצד מותר להציל כלים שאחזה בהם האש: **רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נָנָס אוֹמֵר, מוֹתֵר לְפָרוֹס בִּשְׁבֶּת עוֹד שֶׁל גִּיד שֶׁהוּא רָךְ וְלֹא, עַל גְּבִי שִׁידָה** – כמין ארגו התלוי בעגלה וְתִיכָה ו – כמין ארון קטן וּמְגִדָל – ארון עץ שֶׁאֲחֹז בֵּהֶן אֶת הָאוֹר – שנאחזה בהם אש, מִפְּנֵי שֶׁהוּא – העורף – מתכווץ מן האש ואינו נשרף, ומתוך כך הוא עומד בפני האש ומגין על התיבה, ואף שגורם בכך לכיבוי האש בשבת, אין בכך איסור.

וכן עוֹשִׂין – מותר לעשות בשבת מְחִיצָה בין האש לבין בגדיו שלא תאחז בהם, כָּבֵל מִינֵי הַפְּלִים, ואף כלים שיתבקעו מחמת האש, כִּין שֶׁהֵם מְלֵאִין מִיָּם וְכֵן שֶׁהֵם רִיקָנִים, בְּשִׁבְלִי שֶׁלֹא תַעֲבֹד הַדְּלִיקָה, ואף שבכך גורם שהאש תכבה כשתגיע לכלים. דעה החולקת בזה: **רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה בְּפִנֵּי הָאֵשׁ בְּכָלִי חֶרֶם חֲדָשִׁים מְלֵאִין מִיָּם, לְפִי שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר – לעמוד בפני האש, מפני שהם חדשים, וְהֵן מְתַפְּקִין, והמים שבהם נשפכים וּמְכַבִּין אֶת הַדְּלִיקָה, ואסור לגרום לכיבוי האש בשבת.**

גמרא

הגמרא מבארת את ההלכה בטלית שאחזה בה האש בשבת: **אָמַר רַב הֵיחָדָה אָמַר רַב, טְלִית שֶׁאֲחֹז בָּהּ הָאוֹר – שאחזה בה האש מִצַּד אֶחָד, נֹתְנִין עָלֶיהָ מִיָּם מִצַּד אֶחָד כְּדֵי שֶׁהָאֵשׁ לֹא תִתְפַּשֵּׁט, וְאִם בְּכֹתֶה הָאֵשׁ בְּכֹתֶה, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ לָכֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁמוֹתֵר לְגָרוֹם לְכִיבּוֹי אֵשׁ בִּשְׁבֶּת.**

קושיא מבריתא: מִיתִיבִי – הקשו בני הישיבה על דברי רב, שנינו בברייתא, טְלִית שֶׁאֲחֹז בָּהּ הָאוֹר – שאחזה בה האש מִצַּד אֶחָד, פּוֹשְׁטָהּ וּמְתַכֶּסֶּה בָּהּ כְּדֵי שֶׁלֹא תִתְפַּשֵּׁט הָאֵשׁ בְּכוֹלָה, וְאִם בְּכֹתֶה מחמת שפשטה בְּכֹתֶה, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְאִיסוֹר כִּיבּוֹי בַּמַּעֲשֶׂה זֶה. וְכֵן סִפֵּר תוֹרָה שֶׁאֲחֹז בּוֹ הָאוֹר – שנאחזה בו האש, פּוֹשְׁטָהּ וְקוֹרָא בּוֹ ועל ידי כך לא תתפשט האש בכולו, וְאִם בְּכָה כִּשְׁפֶשֶׁט בְּכָה, ואין חושש לאיסור כיבוי בכך, ומשמע שרק לפשוט את הטלית שנאחזה בה האש מותר, מפני שאינו נותן שום דבר המכבה, אלא עושה דבר הגורם שהאש לא תתפשט יותר, אך לתת מים על הטלית, שודאי יכבו את האש כשתגיע אליהם, אסור, וקשה לרב שהתיר זאת.

מיתרצת הגמרא: הוא דאמר – רב שאמר שגרם כיבוי מותר, סבר
 פרי שמועין בן ננס במשנתו, שאמר שמותר לפרוס עור גדי על
 התיבה כדי לעבב את הדליקה.
 מקשה הגמרא: הלא אמר דאמר רבי שמועין בן ננס – יתכן לומר
 שמה שאמר רבי שמועין בן ננס שמותר לפרוס עור על התיבה, הוא
 רק באופן זה, מפני שהוא מותר, דהיינו שהוא מונע מן האש לעבור
 וחוצץ בפניה, אך גרם כיבוי, כגון לשפוך מים על הטלית, שכאשר
 תגיע האש למים תכבה, מי וכו' אמר רבי שמועין בן ננס שמותר.
 מתרצת הגמרא: אין – אכן רבי שמועין בן ננס התיר אף לגרום כיבוי,
 ויש ללמוד כן מדקדקתו – ממה ששינוי בסיפא של המשנה, רבי יוסי
 אוסר לעשות מחיצה בפני האש בכלי חרס חדשים מלאים מים,
 משום שאין יכולים לקבל את האור – לעמוד בפני האש, והן
 מתבקעין, והמים שבתוכם מכבין את הדליקה, ואסור לגרום כיבוי.
 מקבל – משמע מזה, ותנא קמא שרי – שתנא קמא שהוא רבי
 שמועין בן ננס, התיר להניח גם כלים חדשים מלאים מים שמתבקעים
 מחמת האש, משום שסבר שמותר לגרום כיבוי.
 ברייתא בענין גרם כיבוי: תנו רבנן, נר – מנורה שבה פתילה דולקת
 שעומד על גבי מכלא ו–לוח שעל גבי שולחן, ורוצה לפנותה מן
 הדברים שעליה, מנער את המכלא, ועל ידי כך היא – המנורה
 נופלת, ואם פקתה, פקתה ואינו חושש לכך, משום שאינו מתכוין
 לכבותה, ודבר שאין מתכוין מותר. הגמרא מגבילה הלכה זו: אמרי
 רבי – אמרו תלמידי בית המדרש של רבי ינאי, לא שנו בברייתא
 שמותר לנער את הטבלא שהנר עליה, אלא בשוכת את הנר על
 השולחן מבעוד יום, שלא היה בדעתו להשאירו שם בשבת, אבל
 במניח עליו את הנר מדעתו מבעוד יום על מנת שישאר שם בשבת,
 נעשה השולחן פסם – מושב לדרך האסור, והטבלא עצמה נעשית
 מוקצה, ואסור לטלטלה כדי לנערה.
 ברייתא נוספת בענין היתר של גרם כיבוי: תנא, נר דולק שגמצא
 מאחורי הדלת, פותח ונועל את הדלת בדרך, ואף שיש חשש
 שהרוח תגורמת מפתחת ונעילת הדלת תכבה את הנר, ואם פקתה
 פקתה, משום שאינו מתכוין במעשיו לכך.
 דעה חולקת בזה: לייט עלה רב – רב קילל את כל המורים שמותר
 לפתוח ולנעול את הדלת כשיש נר מאחוריה. מבררת הגמרא: אמר
 ליה רבינא לרב אחא ברביה – וכו' דרבא, ואמרי לה – ויש אומרים
 שרב אחא ברביה דרבא אמר לרב אשי, מאי מעמא לייט עלה רב
 – מה הטעם שרב קילל את המתירים, אלימא – אם נאמר משום
 דרב סבר לה פרי יהודה סבר שהעושה דבר שנעשית על ידו
 מלאכה, והוא אינו מתכוין למלאכה, אסור לעשותו בשבת, ותנא
 קתני לה – והתנא שנה בברייתא פרי שמועין שסבר שדבר שאינו
 מתכוין למלאכה מותר לעשותו בשבת, וכי משום דרב סבר לה
 פרי יהודה, לכן כל דתני פרי שמועין מילט לייט ליה – הוא
 מקלל את כל השונה כרבי שמועין.
 משיבה הגמרא: אמר ליה רב אחא בנו של רבא לרבינא ואו רב אשי
 לרב אחא בנו של רבא, ביה – בדין זה של פתיחת ונעילת הדלת
 כשיש נר מאחוריה, מפילו רבי שמועין מודה שאסור, דהא – שהרי
 אבי ורבא דאמרי תרנויהו – אמרו שניהם, מודה רבי שמועין
 בפסיק רישיה ולא ימות – באומר אחתוך את ראש הבהמה ואינו
 מתכוין שתמות, שהוא חייב, שהרי לא ניתן לחתוך את ראשה בלא
 שתמות, וכך גם בפותח ונועל דלת שהנר מאחוריה, לא ניתן לעשות
 כן בלא שיכבה הנר מחמת הרוח הנגרמת במעשה זה, שאף לרבי
 שמועין אסור.
 מחלוקת בענין גרימת הבערה בשבת: אמר רב יהודה, פותח אדם
 דלת פגגה מורה הקרובה לדלת פשפת, ואף שמנשבת רוח דרך
 הפתח ומבעירה את האש. ולייט עלה אבי – אבי קילל את המורים
 כן.
 מבררת הגמרא: במה מדובר במעשה זה שבו נחלקו,

אלימא – אם נאמר שמדובר באופן שמנשבת שם רוח מצויה, מאי
 מעמיה דמאן דאמר – מה טעמו של אבי שאסר לפתוח את הדלת,
 והרי אין דרך רוח מצויה להבעיר את האש, ואי – אם מדובר באופן
 שמנשבת שם רוח שאינה מצויה, מאי מעמיה דמאן דאמר – מה
 טעמו של רב יהודה שהתיר לפתוח את הדלת, והרי המורה תבער
 יותר מפני רוח זו.
 משיבה הגמרא: לעולם מדובר ברוח מצויה, מר – אביי סבר,
 דתנינן – שאנו גוזרים שמא יבוא לפתוח את הדלת אף כשמנשבת
 שם רוח שאינה מצויה שודאי תבעיר יותר את האש, ולכן סבר שאף
 ברוח מצויה אסור לפתוח את הדלת כנגד המורה, ומר – רב יהודה
 סבר, דלא תנינן – שאין אנו גוזרים רוח מצויה משום רוח שאינה
 מצויה, ולכן סבר שברוח מצויה מותר לפתוח.
 שינוי במשנה: ועושין מחיצה כו' בכל הכלים בין מלאין בין ריקנים,
 רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאין מים, לפי שאין יכולין לקבל
 את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה.
 מבואר שחכמים מקילים בגרם כיבוי, ורבי יוסי מחמיר. מקשה
 הגמרא: למימרא – האם ניתן לומר דרבנן סברי שגרם כיבוי מותר,
 ורבי יוסי סבר שגרם כיבוי אסור, כלומר שחכמים מקילים בזה ורבי
 יוסי מחמיר, והא איפכא שמועין להו – והרי בברייתא מצינו שסברו
 להפך, דתניא ברייתא, עושין – מותר לעשות מחיצה בפני הדליקה
 שלא תתפשט, בכלים ריקנים ואף שדרך להשתבר, ובמלאין שאין
 דרבן להשתבר, ואלו הם כלים מלאין שאין דרבן להשתבר, בלי
 מיתכות – כלים העשויים ממתכת. רבי יוסי אומר, אף בלי חרס
 העשויים מעפר של כפר שיחין וכלי חרס העשויים מעפר של כפר
 חנניה, חזקים הם ואין דרבן להשתבר, ומותר לעשות בהם מחיצה
 בפני הדליקה. ומבואר שלחכמים גרם כיבוי אסור ובמשנה הם
 סוברים שמותר, ואף רבי יוסי בברייתא מיקל יותר מחכמים בגרם
 כיבוי, ומתיר אף בכלי כפר שיחין, ומדוע במשנה הוא מחמיר יותר
 מחכמים.
 הגמרא רוצה לתרץ סתירה זו: ובי תימא איפוך מתניתין – ואם
 תרצה לומר שנהפוך את השיטות במשנה, ונשנה בה ועושין מחיצה
 בכל הכלים בין מלאין בין ריקנים דברי רבי יוסי, וחכמים אוסרין בכלי
 חרס חדשים, ונמצא שרבי יוסי הוא המיקל שגרם כיבוי מותר, ומתיר
 בכלי חרס חדשים אף שהם עשויים להשתבר, וחכמים מחמירים
 ואוסרים בהם, ורבי יוסי דבריייתא שמשמע שמודה שאסור בכלי
 חרס חדשים העשויים להשתבר, שהרי התיר רק בכלי כפר שיחין
 וכפר חנניה שאינם משתברים, לדבריהם קאמר – אמר כך לשיטת
 חכמים, כלומר, לשיטתי מותר לעשות מחיצה בכל הכלים ואף
 העשויים להשתבר, משום שגרם כבוי מותר, אך לשיטתכם, אף
 שאתם אוסרים בכלים מלאים העשויים להשתבר כיון שאסור לגרום
 כיבוי, מכל מקום צריכים אתם להודות שלא רק בכלי מתכות מותר,
 אלא גם בכלי כפר שיחין וכפר חנניה שאין דרכם להשתבר, ואין בזה
 אף גרם כיבוי.
 הגמרא דוחה תירוץ זה: ובי מצית אפכת לה – וכי ניתן להפוך את
 השיטות במשנה ולומר שלרבי יוסי גרם כיבוי מותר, והאמר – והרי
 אמר רבא בר תחליפא משמיה – בשמוך דרב, מאן תנא – מי הוא
 התנא הסובר שגרם כיבוי אסור, הוא רבי יוסי.
 הגמרא מתרצת תירוץ אחר: אלא, לעולם לא תיפוך – אין להפוך
 את השיטות במשנה, ובריייתא אין בה מחלוקת אלא בולא מדברי
 רבי יוסי היא, וחסורי מחסרה והכי קתני – יש ללמוד את הברייתא
 כאילו היא חסירה, וכך יש לשנות בה, עושין – מותר לעשות מחיצה
 בפני הדליקה בכלים ריקנים, וכן במלאים שאין דרבן להשתבר,
 ואילו הן כלים שאין דרבן להשתבר, בלי מיתכות, וכלי כפר שיחין
 וכלי כפר חנניה נמי – גם הם אין דרבן להשתבר ומותר לעשות
 בהם מחיצה בפני הדליקה, שהרי רבי יוסי אומר, שאף בלי כפר
 שיחין וכלי כפר חנניה אין דרבן להשתבר.

הגמרא מקשה סתירה אחרת בזה: וְרַבִּי דְרָבָנָן אֲדַרְבָּנָן וְרַבִּי דְרַבִּי
 יוֹסִי אֲדַרְבֵּי יוֹסִי – וקשה מדברי חכמים במשנתנו שהתירו גרם כיבוי
 על דברי חכמים בברייתא, ומדברי רבי יוסי שאסר גרם כיבוי על
 דברי רבי יוסי בברייתא, דְתַנְיָא בברייתא, הָרִי – באופן שְהִיָּה שֵׁם
 השם כְּתוּב לוֹ עַל בִּשְׁרוֹ, הָרִי זֶה לֹא יִרְחוּץ בְּמִים וְלֹא יִסּוּף בְּשֹׁמֵן
 את בשרו שבמקום השם, כדי שלא ימחקנו, וְלֹא יַעֲמֹד בְּמָקוֹם
 הַפְּטוּיּוֹת – לכלוך, כיון שבכך מתבזה השם שעליו, ואם נִדְמָנָה לוֹ
 מְבִילָה שֶׁל מַצּוּה שְׁחִיב לטבול, כגון זב ומצורע ושאר חייבי טבילות,
 בּוֹרֵךְ עָלֶיהָ – על מקום השם גָּמִי – צמח גומא] כדי שלא ימחק השם
 מחמת המים, וְיִוָּרֵד וְיִסּוּבֵל. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לְעוֹלָם יִוָּרֵד וְיִסּוּבֵל
 בְּדַרְכּוֹ ואינו צריך לכרוך גמי על מקום השם, כיון שהוא רק גורם
 מחיקה לשם, וזה מותר, וּבִלְבָד שֶׁלֹא יִשְׁפָּשֶׁף בְּמָקוֹם השם בידיו, כיון
 שאסור מן התורה למחוק שם השם בידים. ומבואר שלדעת חכמים
 גרם מחיקה אסור ולרבי יוסי מותר, וקשה מדוע בגרם כיבוי התירו
 חכמים ורבי יוסי אסר.

מתרצת הגמרא: שְׂאֵנִי הָתָם – שונה הדבר שם בברייתא לענין
 מחיקת השם, משום דְאָמַר קְרָא – שנאמר בפסוק (דברים יב ג-ד)
 'וְאִפְדֹתֶם אֶת שֵׁמֶם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא, לֹא תַעֲשׂוּן בָּן לֶחַ אֱלֹהִיכֶם',
 וממה שכתוב 'לא תעשו' משמע שדווקא עֲשִׂיָּה בידים הוּא דְאָסוּר,
 אבל גְּרָמָא שְׂרִי – לגרם למחיקת השם מותר, ולכן התיר רבי יוסי
 לגרם מחיקת השם.

מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם אכן מזה שהתיר רבי יוסי לגרם מחיקה
 לשם הוא משום שנאמר בזה 'לא תעשו', ולכן רק עשייה בידים
 אסורה, הרי הָכָא גָמִי כְּתִיב – גם כאן לגבי מלאכות שבת נאמר
 (שמות כ י) 'לֹא תַעֲשֶׂה [כָּל] מְלָאכָה', ומשמע שדווקא עֲשִׂיָּה בידים
 הוּא דְאָסוּר, אבל גְּרָמָא שְׂרִי – מותר לגרם שתיעשה מלאכה,
 ומדוע לא התיר רבי יוסי לגרם כיבוי.

מתרצת הגמרא: לדעת רבי יוסי אסרו חכמים לגרם כיבוי, כיון
 שמתוך שְׂאֵרֶם בְּהוֹל עַל מְמוֹנָה, אִי שְׂרִית לִיה אֲתִי לְכַבּוֹי – אם
 תתיר לו לגרם לכיבוי, יבוא לכבות בידים ויעבור על איסור מן
 התורה.

מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם אכן יש חשש בגרם כיבוי שמא יכבה
 בידים, קָשְׁיָא דְרָבָנָן אֲדַרְבָּנָן – קשה מדברי חכמים בגרם כיבוי על
 דברי חכמים בגרם מחיקת השם, וּמָה הָתָם – שאם שם בגרם כיבוי
 דְאָרֶם בְּהוֹל עַל מְמוֹנָה, מכל מקום שְׂרִי – התירו לגרם לכיבוי ולא
 חששו שמא יכבה בידים, הָכָא – כאן לגבי מחיקת השם, שאין חשש
 שימחקו בידים, לֹא כָּל שְׂבִיב שְׁמוּתָה לגרם למחיקה, ומדוע הצריכו
 חכמים לכרוך גמי על השם בטבילה של מצוה.

הגמרא מתרצת שלא יתכן שטעמם של חכמים הוא משום שגורם
 למחיקה: וְתִסְבְּרָא – וכי סבור אתה לומר שהטעם שהצריכו חכמים
 לכרוך גמי על מקום השם בטבילה של מצוה הוא כדי שלא ימחק,
 הרי אם כן קשה, הֲאִי גָמִי הֵיכָּא דְמִי – גמי זה באיזה אופן כורכו להגן
 על השם מפני המים, אִי דְמִיתֵרֶךְ – אם נאמר שהגמי מהודק לבשרו
 כדי שלא יכנסו המים וימחקו השם, הרי קָא תְּנִי תַצִּיצָה – הגמי נעשה

חציצה בטבילה בין בשרו למים, וְאִי לֹא מִיתֵרֶךְ – ואם נאמר שהגמי
 אינו מהודק לבשרו, הרי עֲזִילִי בִּיה מָיָא – נכנסים מים תחתיו, ואינו
 מגן על השם שלא ימחק. אלא ודאי לא הצריכו חכמים לכרוך גמי
 כדי שלא ימחק השם, כיון שאין איסור לגרם מחיקת השם כשם
 שאין איסור לדבריהם לגרם כיבוי, ולעולם מדובר בגמי שאינו
 מהודק, והטעם שהצריכו חכמים להניח גמי על השם יתבאר להלן.
 הגמרא מקשה על מה שנתבאר שלא יתכן שמדובר בגמי מהודק,
 משום שהוא חוצץ: וכי גמי הוא תַצִּיצָה בטבילה, אם כן תִּפְסֹק לִיה
 – הלא גם בלא הגמי יש חציצה מְשוּם הָרִי שבו נרשם השם על
 בשרו, ומדוע יכול לטבול בגמי שאינו מהודק, והרי הדיו חוצץ
 בטבילתו.

מתרצת הגמרא: מדובר בברייתא בְּדִיו לָהּ שאינה חוצצת, דְתַנְיָא –
 ששינוי בברייתא, הָדָם וְהָרִי, הַדְּבָשׁ וְהַחֲלָב, כשהם רַבְּשִׁין, הרי הם
 חוֹצְצִין, וכשהם לְחִים, אֵין חוֹצְצִין, ולכן כשהגמי אינו מהודק ואינו
 חוצץ, יכול לטבול ואינו חושש לחציצת הדיו.

הגמרא חוזרת להקשות על מה שנתבאר שחכמים הצריכו לכרוך
 גמי שאינו מהודק על מקום השם בטבילה של מצוה: מְכַל מְקוֹם
 קָשְׁיָא, אם אכן אין הטעם שהצריכו חכמים לכרוך גמי כדי להגן
 ממחיקת השם, מפני איזה טעם הצריכו לכרוך.

מתרצת הגמרא: אֱלָא אָמַר רָבָא בְּרַב שִׁילָא, הֵינִי מַעֲמִיחָה
 דְרָבָנָן – זה טעמם של חכמים שהצריכו לכרוך גמי על מקום השם,
 דְקָסְבִּיר – שסוברים שְׂאֵסוּר לַעֲמוּד בְּפָנֵי הַשֵּׁם עָרוֹם, ולכן מכסה
 את השם בגמי.

מקשה הגמרא: מְכַלָּל – משמע מזה דְרַבִּי יוֹסִי סָבַר שְׁמוּתָה לַעֲמוּד
 בְּפָנֵי הַשֵּׁם עָרוֹם, וכי ניתן לומר כך, הרי נאמר (דברים כג טו) 'וְלֹא יִרְאֶה
 בָּךְ עֵרוֹת דָּבָר', וכשהוא ערום נראית ערותו. מתרצת הגמרא: מדובר
 דְמִנְחָה יְדִיה עֲלִיָּוִיה – שמניח ידו על השם כשהוא ערום, כדי שלא
 יעמוד בפניו ערום.

מקשה הגמרא: אם כן לְרָבָנָן גָּמִי דְמִנְחָה יְדִיה עֲלִיָּוִיה – גם לחכמים
 יהא די בכך שיניח ידו על השם, ומדוע הצריכו דווקא לכרוך גמי.
 מתרצת הגמרא: חכמים סברו שאם רק יניח את ידו יש חשש דִּימְנִין
 דְמִשְׁתַּלִּי וְשָׁקִיל לִיה – שיהיו פעמים שישכח ויסיר את ידו מעל
 השם, ונמצא שעומד בפני השם ערום, ולכן הצריכו לכרוך גמי
 שיהיה שם כל זמן שהוא ערום.

מקשה הגמרא: אם כן לְרַבִּי יוֹסִי גָמִי – גם לרבי יוסי נחשוש דִּימְנִין
 דְמִשְׁתַּלִּי וְשָׁקִיל לִיה – שיהיו פעמים שישכח ויסיר את ידו מעל השם
 ונמצא עומד בפניו ערום.

לכן מתרצת הגמרא: אֱלָא, אִי דְאִיבָא גָמִי הָכִי גָמִי – אם יש לו גמי,
 אכן אף רבי יוסי מודה שצריך לכרוכו על השם, ולא די שיניח את ידו
 עליו, משום שחוששים שמא ישכח ויסיר אותה ונמצא עומד בפני
 השם ערום, וְהָכָא בְּמֵאִי עֲסָקִין – וכאן בברייתא במה מדובר,
 לְאִהְיוּרִי אֲנִי – כשאין לו גמי וצריך לחזור אחריו, ועל ידי כך
 תידחה הטבילה למחר, ולא יקיים טבילה בזמנה, רָבָנָן סָבְרִי –
 חכמים סברו,